

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK III.

CELOVEC, V SOBOTO 12. VI. 1948

ŠTEV. 38 (131)

RESNICA SI UTIRA POT V SVET

Ob priliki intervencije delegacije Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške pri britanskem visokem komisarju za osvoboditev tovariša Karla Prušnika — Gašperja je priredil Slovenski vestnik na Dunaju tiskovno konferenco z novinarji avstrijskega in inozemskega tiska, da informira svetovno javnost o resničnem položaju koroških Slovencev neresnega in potvorjenega prikazovanja stanja na Slovenskem Koroškem s strani avstrijske delegacije pri nedavnih pogajanjih za sklenitev avstrijske mirovne pogodbe v Londonu.

Za tiskovno konferenco je bilo veliko zanimanja, ki je prišlo do izraza v številni udeležbi, posebno pa še v živahno razgibanem stavljanju dodatnih vprašanj.

Iz informativnega pregleda političnega, kulturnega in gospodarskega stanja na Slovenskem Koroškem, ki ga je postal tovariš dr. Mirt Zwitter prinašamo v naslednjem glavne točke.

Narastanje protislovenske gonje

Avstrijski zunanji minister dr. Gruber je pred nedavnimi pogajanjih za mirovno pogodbo v Londonu prikazoval položaj koroških Slovencev na način, ki je bil preračunan na varanje svetovne javnosti o resničnih razmerah na Slovenskem Koroškem.

Koroški Slovenci niso imeli možnosti, da bi osebno nastopili proti takemu potvarjanju resnice, ker je britanski generalni konzulat na Dunaju sicer sprejel prošnjo njihove delegacije za zagotovitev in izstavitve potne vize v London, a je do danes še ni rešil. Slovensko prebivalstvo je moglo edino preko brzojav in protestnih resolucij informirati zastopnike zunanjih ministrov in podčrtati nujnost zahteve po združitvi Slovenske Koroške z matično državo.

Se pred prekinitvijo pogajanj pa sta postavila dva člana avstrijske delegacije, Wedenig in dr. Karisch, vrednost izvajanj dr. Gruberja v pravo luč.

Wedenig je uradno kot koroški deželni glavar dne 5. maja t. l. v svojem govoru v Celovcu, ki ga je prenašala tudi radio-postaja, na nečuten način hujskal proti koroškim Slovincem in grozil z nasiljem, ki pomeni vojno napoved koroškim Slovincem. Nato je sledil val javnih zborovanj v središčih Slovenske Koroške. Na teh zborovanjih sta se Wedenig in dr. Karisch medsebojno kosala v šuntanju in hujskanju nacistično-šovinističnih elementov, ter v zasramovanju in diskriminiranju koroških Slovencev. S tem sta potrdila izvajanja dr. Beblerja, da so sedanje avstrijske oblasti še bolj sovražne napram Slovincem, kot v dobi pred »anšlusom« in da je treba računati s še večjim nasiljem.

Rezultat te protislovenske gonje so v zadnjem času vedno bolj pogosti napadi nacističnih Wurfkomand na slovenske prireditve, domače zabave, samotne hiše in avtomobile slovenskih organizacij. Pri tem je treba poudariti, da se vršijo ti napadi nekažnovano, največkrat pa postavijo pred sodišče napadene Slovence in jih obsodijo vsled kaljenja miru.

Dr. Gruber je trdil, da koroški Slovenci v vzdrževanju stikov z Jugoslavicami niso niti najmanj ovirani. V resnici pa so koroške varnostne oblasti prav v zadnjem času odrekale vidnim predstavnikom koroških Slovencev potna dovoljenja in jim nasilno odvzela celo že izstavljen potne liste; v več slučajih niti niso nudile možnosti priziva. Istotčasno, ko je bil stotinami Avstrijcem s

Svoboda za tovariša Karla Prušnika!

V četrtek, dne 10. t. m. se je zglasila delegacija Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške pod vodstvom podpredsednika tov. dr. Luke Sienčnika v sekretariatu britanskega visokega komisarja za Avstrijo na Dunaju, da ustmeno intervenira za osvoboditev zveznega predsednika in sekretarja POOF-a, tov. Karla Prušnika — Gašperja. Delegacija je predala tudi pismeno vlogo, ki jo je Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške naslovila na visokega komisarja generala Gallowaya, naj izposluje osvoboditev tov. Prušnika iz zapor.

Vloga navaja, da smatra slovensko ljudstvo na Koroškem obsodbo tov. Gašperja na eno leto ječe za krivično in opozarja na dejstvo, da je sodil Prušnika sodnik, ki je osebno prizadet. Slovensko ljudstvo se je že ob nešteti prilikah obračalo v tej zadevi na britansko civilno upravo v Celovcu, ki pa na to ni nikdar niti odgovorila. Prav tako so

ostala brezuspešna vsa prizadevanja Prušnikove žene pri britanskem vojaškem sodišču.

Vloga ugotavlja, da je tovariš Gašper v zaporu obolel in da se je njegovo v letih partizanske borbe in težkih naporov zrahljano zdravje občutno poslabšalo. V tem stanju pa je tov. Gašper izročen v zdravniško oskrbo nacističnemu vojnemu zločincu zdravniku dr. Ramsauerju, ki ga je britansko-francosko vojaško sodišče vsled njegovih zločinov nad aliranimi ujetniki in zaporniki, ki jih je vršil v taborišču na Ljubelju, obsojen na dosmrtno ječo.

Delegacija Zveze bivših slovenskih partizanov za Slovensko Koroško je dobila na sekretariatu britanskega visokega komisarja zagotovilo, da bo vlogo v najkrajšem času preveril pravni oddelek sekretariata, nakar bo nemudoma sledila pismena rešitev vloge.

ke denarne oziroma zaporne kazni, ker so med predvajanjem igre, ki vsebuje partizansko borbo, uporabljali dve slovenski zastavici. Značilno pri tem je, da se je britansko sodišče pri obtožbi in utemeljitvi obsodbe sklicevalo na cenzuro, ki jo protizakonito in protipostavno izvaja kulturni urad koroške deželne vlade.

Medtem ko je govoril dr. Gruber v Londonu v neoviranem delovanju Osvobodilne fronte in se povzpел do predzne laži, da zavzemajo predstavniki Osvobodilne fronte visoke položaje v javnem življenju, se nahaja sekretar Pokrajinskega odbora OF in organizator oboroženega odpora koroških Slovencev proti fašizmu, Karl Prušnik, še vedno v kaznilnici Karlau, kjer ga bolnega komandirajo k težkemu delu, medtem ko uživa na dosmrtno ječo obsojeni Maier Kaibitsch istotam dobrote bolniške sobe in s tem povezane diete. V ljubeljskem procesu na dosmrtno ječo obsojeni vojni zločinec dr. Ramsauer pa zdravniško »oskrbuje« zaprte artifašiste v tej kaznilnici.

Toda slovensko ljudstvo na Koroškem vztraja v svoji pravični borbi za svobodo in enakopravnost neglede na zastraševalne metode in je zadnje nedeljo na dveh mogočnih ljudskih taborih v Podjunu in v Rožu protestiralo pred vso javnostjo proti zatiranju in manifestiralo svojo zahtevo po združitvi z Jugoslavijo.

Tako izgleda kulturna svoboda

Z avstrijske strani vedno poudarjajo kulturno svobodo kot dokaz enakopravnosti koroških Slovencev. Kako je s to svobodo v resnici, je najbolj jasno razvidno iz ravnanja varnostne direkcije za Koroško ob priliki obnove zbora Slovenske prosvetne zveze.

Varnostna direkcija se je proti vsake-mu zakonu vmešavala v notranje društvene zadeve SPZ in ni hotela priznati od vseh članov po pravilih enoglasno izvoljenega zveznega vodstva. Na provokatorski način je dala v tej zvezi preko radija in tiska razglas, da bi s tem razdrla enotnost slovenskih prosvetnih društev in diskriminirala novo zvezino vodstvo, ki ji ni bilo po volji. Po odločnih protestih vseh vključenih društev je morala varnostna direkcija končno priznati svoje protizakonito vmešavanje ter priznati zvezino vodstvo, kljub ponovnim pozivom pa ni preklcala svoje-ga provokatorskega razglasa.

Slovensko ljudstvo na Koroški vztraja v svoji pravični borbi za svobodo in enakopravnost neglede na ustrasevalne metode

Ista varnostna direkcija je uvedla cenzuro vseh slovenskih iger. Čeprav je morala priznati zastopniku Slovenske prosvetne zveze nezakonitost te cenzure, jo do danes še ni odpravila. To cenzuro je uvedla, da bi onemogočila kakršne koli »politične tendence« v slovenskem kulturnem življenju. Značilno je, da služi ta cenzura istočasno britanskim vojaškim sodiščem za utemeljevanje obsodb nad člani slovenskih prosvetnih društev.

V zadnjem času poskušajo vsiliti slovenskim prosvetnim društvom avtoritativne »zaupanja vredne« voditelje, za katerih »upostavitve« je potrebno uradno dovoljenje. Tudi ta zahteva ni nikjer zakonito utemeljena in nas spominja na čase nacističnih komisarjev.

Ta slovita kulturna svoboda koroških Slovencev v resnici zgleda tako, da je svobodno izražanje mnenja pri kulturnih prireditvah prepovedano. Vedno spet zaslišujejo govornike na kulturnih prireditvah o vsebini govorov in govorniki se morajo zaradi tega tudi zagovarjati.

Ker vse te naredbe navidezno ne zadostujejo, da bi uničili slovensko kulturno udejstvovanje, ščuvajo »Wurfkomande« na slovenske prireditve. Napadi se vršijo večkrat celo pred očmi varnostnih organov, ne, da bi ti kaj podvzeli proti temu. Prijave ostajajo največkrat brez uspeha, pogosto pa obsodijo tiste, ki so bili žrtve napada. Če so bili napadi do zdaj odkriti, se zadnje čase vsled odpora Slovencev množijo zahrbitni napadi in bi omenili nočni napad s kamenjem na avto, v katerem se je peljal tajnik SPZ z vaje v Globasnici.

K vprašanju šolstva bi samo pripomnili, da se ni spremenilo v prid koroškim Slovincem. Prej ko slej ne upoštevajo zahteve Slovenske prosvetne zveze za ureditev slovenske gimnazije in slovenskega učiteljskega v Celovcu, ter zahteve Kmečke zveze za Slovensko Koroško po slovenski kmetijski šoli. Kakor znano, je odklonilo ministrstvo za pouk zahtevo Slovenske prosvetne zveze z utemeljitvijo, da slovenska srednja šola na podlagi »povpraševanja« pri skoraj stoočstotno nemških starših ni potrebna. Slovenska prosvetna zveza pa je zbrala potom svoje okrožnice že takoj prvi teden več interesentov za slovensko srednjo šolo, kot pa prozorna mahinacija deželnega šolskega sveta za Koroško. Kakšno »protekcijo« uživajo slovenski učitelji in kako veliko je njihovo število, povejo najbolj jasno volitve zastopnikov v okraju Velikovec, kjer je bil kratko malo odklonjen edini slovenski kandidat z utemeljitvijo, da ni slovenskih učiteljev.

Popravo škode resujejo s protizakonitimi ukrepi

Že na več tiskovnih konferencah smo informirali demokratično javnost o tem, da avstrijske oblasti do danes poskušajo z vsemi sredstvi preprečiti zopetno poživitev od nacistov uničene slovenske združene organizacije in vrnitev njene-ga premoženja.

Koroška deželna vlada, pristojna sodišča na Koroškem in v Gradcu ter nemška koroška združna zveza, ki očitno igrajo skupno igro, so doslej vedno spet preprečili priznanje pravega obstoja slovenskih združenj kakor tudi rešitev vrnitve premoženja. Ko pa je koroška deželna vlada po triletni taktiki zavlačevanja s pomočjo nezakonitih ukrepov končno izjavila, da za to sploh (Nadaljevanje na 2. strani)

Zapadne sile sklenile delitev Nemčije

V Londonu je bila dne 2. junija t. l. zaključena konferenca šestih zapadnih držav, ki so razpravljale o usodi Nemčije. Na konferenci so sklenili delitev Nemčije, kljub temu, da je do sedaj 12.353.760 od 17.674.000 prebivalcev sovjetske cone. Nemčije podpisalo ljudski referendum za enotno Nemčijo. Upoštevati pa je treba tudi stotisoče nemških državljanov v zapadnih conah, ki so se kljub terorju izrazili za enotno Nemčijo. Tam so, kakor znano, ameriške in francoske okupacijske sile zbiranje podpisov prepovedale.

Za delitev Nemčije so te države na konferenci v Londonu sklenile sledeče:

1. Postavitev nemške ustanovne Narodne skupščine za zapadne cone približno s 1. septembrom t. l.

2. Ustanovitev mednarodne kontrolne oblasti za porurno industrijo, ki naj sestoji iz šestih držav, Velike Britanije, Francije, Združenih držav Amerike, Belgije, Nizozemske in Luksemburške ter iz zastopnikov zapadne Nemčije.

3. Izvedba denarne reforme v zapadnih conah Nemčije še v mesecu juniju t. l., vendar ne tudi v zapadnih sektorjih Berlina.

Oficijelni organ Enotne socialistične stranke Nemčije »Neues Deutschland« poroča, da so zapadne sile sklenile neki tajni dogovor o zasedbi Nemčije do leta 1973.

Ves demokratični nemški tisk komentira londonsko konferenco šestih držav in protestira proti sklepom o razkosanju Nemčije.

List »Tägliche Rundschau« piše: »Sklepi, ki so bili izdani v Londonu, bodo v primeru, da bi bili uresničeni, spremenili zapadno Nemčijo v ameriško kolonijo. Tako v gospodarskem kakor v političnem pogledu so ti sklepi udarec za Nemčijo, ki ji bodo odvzeli vse upe, da bi v bližnji bodočnosti postala neodvisna in suverena država ter tako stopila kot enakopravni član v skupnost narodov.«

»Berliner Zeitung« naglašja: Bodoča frankfurtska lutkovna vlada bo imela glede nemških dežel zadostno avtoriteto samo pri tistih vprašanjih, pri katerih bo vlada nastopala v vlogi izvršilca volje Američanov. Glede vseh glavnih vprašanj pa bo delavnost frankfurtske vlade podrejena neomejenemu nadzorstvu okupacijskih oblasti.

»National Zeitung« piše, da so v Londonu sklenili razkosati Nemčijo. »Ta sklep ne ustreza niti našim željam niti našim namenom. Nikdar ne bomo priznali te razdelitve in njene pogubne posledice.« Rezultat londonske konference — piše sindikalni list »Tribune« — poudarja odločnejše kot kdaj koli prej, zakaj je za zapadne države tako neprijetno, da se zbirajo podpisi za ljudski referendum o enotnosti Nemčije. Boje se, da se bo velika večina nemškega naroda izjavila za enotnost države.

Glasilu krščanskodemokratske unije (CDU) »Neue Zeit« primerja stališče zapadnih držav z demokratičnim stališčem Sovjetske zveze. List poudarja, da je maršal Sokolovski v izjavi voditeljem krščanskodemokratske unije jasno po-

vedal, da nastopa ZSSR za nedeljivo nemško republiko, za enotno miroljubno državo, ki naj uredi svoje življenje

v soglasju s svobodno izraženo željo vseh miroljubnih demokratičnih sil Nemčije.

Londonska konferenca je bila pod pritiskom ZDA

Politični biro CK KP Francije zavzema k tej konferenci naslednje stališče:

Francoska vlada je opustila obrambo resničnih narodnih koristi in pristala, da se da prednost obnovi zapadne Nemčije. S tem francoska vlada pomaga obnavljati nemško vojaško moč in ogrožata varnost Francije. Vlada se je odpovedala nemškim reparacijam, do katerih ima Francija pravico. S tem je v korist zve-

lika Britanija, Francija in države Beneluxa sporazumele o nemškem vprašanju, ki so ga obravnavale na londonski konferenci. Po izjavi predstavnika zunanjega ministrstva ZDA Mac Dermota je »zunanje ministrstvo zadovoljno s tem sporazumom«.

Agencija Associated Press komentira poročilo o zaključku dela londonske konference šestih sil o Nemčiji in nagla-

**Sloenci, Slovenke, mladina
SLOVENSKE KOROŠKE!**

Vsi na

**LJUDSKI
TABOR**

**v nedeljo, 13. junija
pri Kranju pod Jerberkom
Pricetek ob 3. uri popoldne**

ze z zapadno Nemčijo žrtvovala interese francoske obnove.

Politbiro poziva vse Francoze in Francozinje k enotnosti in akciji, ki naj prisili parlament, da odkloni sklepe londonske konference.

Zunanje ministrstvo ZDA je sporočilo predstavnikom tiska, da so se ZDA, Ve-

ša, da je bil na konferenci sestavljen tajni načrt o politični in gospodarski bodočnosti Zapadne Nemčije, čigar glavna vsebina je v tem, da se Nemčija finančno postavi na svoje noge, da se ji podeli glavna vloga v Marshallovem načrtu tako imenovane evropske obnove

Resnica si utira pot v svet

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni pristojna, pa se poslužujejo pristojna ministrstva na Dunaju istih ukrepov.

Od razgovora v zveznem ministrstvu za zavarovanje premoženja, ki je bil dne 6. februarja t. l. v prisotnosti zastopnikov sedmih ministrstev in delegacije slovenske zadrugne zveze na Koroškem, kjer se je vsestransko razpravljalo o potrebnih ukrepih za čimprejšnjo rešitev vprašanja slovenskih zadrug, v rešitvi tega vprašanja še ni bilo doseženih nobenih uspehov. Nasprotno, z razsodbo z dne 4. aprila t. l., ki je bila poslana pred nekaj dnevi slovenskim zadrugam, je višje deželno sodišče v Gradcu zapovedalo izbris 16 slovenskih zadrug iz registra trgovskega sodišča v Celovcu. Razen tega so bili v tej razsodbi označeni vsi ukrepi koroške deželne vlade o prizivu nemške zadrugne zveze kot protizakoniti in s tem je po-

stal pravni obstoj slovenskih zadrug zelo dvomljiv.

Na isti način do sedaj tudi ni bila izvedena od zveznega ministrstva za zavarovanje premoženja samega predlagana postavitve javnih upraviteljev za zavarovanje zadrugnega premoženja, pri ponovni intervenciji zastopnikov slovenske zadrugne zveze dne 3. junija t. l. pa je ministrstvo to možnost sploh osporavalo. Tudi ta ukrep je bil onemogočen baje vsled odklonitve s strani koroške deželne vlade. Namestnik deželne glavarja koroške deželne vlade Hans Herke pa je izjavil zastopnikom slovenske zadrugne zveze dne 26. maja t. l. popolnoma odkrito, da od slovenskih zadrug (kot oškodovanih) predlagana postavitve javnih upraviteljev nikakor ne pride v poštev.

Najbolj nedvoumno pa označuje vprašanje odstranitve in poprave nacističnih zločinov nad koroškimi Slovenci telegram koroške deželne vlade zveznemu ministrstvu za notranje zadeve z dne 7. junija t. l. V tem telegramu se prepušča vprašanje zopetne pozitivne slovenskih zadrug ocenjevanju zunanjepo-

in da se čimprej sestavi vlada zapadne Nemčije.

Sklepi londonske konference o Zapadni Nemčiji so izzvali ostre kritike skoraj vsega francoskega tiska, ki se pritožuje, da nima obvestil iz francoskih virov.

Na podlagi angloameriških virov, naglašja pariški tisk, določajo londonski sklepi med drugim tudi te glavne točke: vprašanje reparacij se odlaga, v kontroli proizvodnje Porurja sodelujejo tudi predstavniki Zapadne Nemčije, sklicanje zapadnonemške ustavodajne skupščine za 1. september in združitev con po sestavi zapadno-nemške vlade.

Pierre Courtade piše v listu »Humanité«: Bidault skuša dokazati, da se je do konca boril in da je dosegel od Amerikancev največ, kar je mogel. Amerikanci so radi pristali na to igro. Pokazali so se velikodušne v nepomembnih vprašanjih, kajti dosegli so tisto, kar je zanje bistveno — polastili so se Porurja in dobili kontrolo nad frankfurtsko vlado.

General Clay bo ostal skupno z nemškimi trusti edini gospodar Zapadne Nemčije, ki se bo spremenila po uresničenju Marshallovega načrta v glavno oporo zapadne antisovjetske koalicije. Tako bo ameriška politika z izgovorom, da mora rešiti Francijo »sovjetske nevarnosti«, ustvarila na naših mejah dejansko nevarnost nove vojne in novega vdora.

Na tiskovni konferenci je predstavnik francoskega zunanjega ministrstva, govorec o londonski konferenci »šestih sil« o Nemčiji, potrdil, da je potekalo delo konference pod izključnim pritiskom ZDA. Dejal je, da je bila osnova za razgovore na konferenci še neobjavljena ameriška spomenica z dne 22. marca 1948, v kateri se od zapadnih okupacijskih sil zahteva: 1. naj se v biconiji in francoski okupacijski coni izvrše priprave, da bo mogla nemška ustavodajna skupščina, ki mora biti do 1. avgusta sestavljena, sodelovati pri pripravi in sprejetju okupacijskega statuta in 2. da je treba pred 15. septembrom letos sestaviti začasno nemško vlado, katere osnova naj bi bil tako imenovani »gospodarski svet«, ki so ga ustanovili v letošnjem februarju v Frankfurtu.

litne situacije po avstrijskem zunanjem ministru dr. Gruberju!

S tem se je odkrila pred vso javnostjo politična igra avstrijskih oblasti s pravicami in ljudskim premoženjem koroških Slovencev. To je isti politični manever, ki ga je avstrijska vlada uporabljala že ob priliki konference za avstrijsko državno pogodbo, da potvori dejanski položaj koroških Slovencev. Medtem ko je po svojem zunanjem ministru poročala o »velikodušni obnovitvi ustanov koroških Slovencev in vzorni popravil škod« koroškim Slovincem, je v resnici podvzela vse mogoče ukrepe, da bi ovekovečila po nacističnem terorju ustanovljeno brezpravnost koroških Slovencev.

Predvsem v zadnjem času se dogaja, da v stopnjevanju meri odklanjajo koroškim Slovincem prošnje za dodelitev obrti in z drugimi ukrepi onemogočajo razvoj gospodarstva koroških Slovencev.

Spričo teh dejstev bo demokratična javnost v bodoče znala presoditi, kaj pomenijo v resnici izjave avstrijskega zunanjega ministrstva o »popolni enakopravnosti« koroških Slovencev in o »velikodušni popravil škod« od Avstrijcev storjenih zločinov nad koroškimi Slovenci.

„Koroški večer“ v Ljubljani

Dne 30. maja t. l. zvečer je priredil Klub koroških Slovencev v veliki Matični dvorani v Ljubljani »Koroški večer«, ki je bil lepa manifestacija za Slovensko Koroško.

Oboleli predsednik kluba tov. Lovro Kuhar — Prežihov Voranc je poslal brzojavko s pozdravi in željami, da bi bili koroški Slovenci čimprej združeni s svobodnimi brati v svobodni domovini. Nato pa je govoril komandant I. koroške, trikrat udarne mladinske brigade tov. Tevže Krasnik, ki je v svojih izjavah izrazil delo in borbo slovenske mladine na Koroškem. Dejal je med drugim: »Mladina Slovenske Koroške ni bila vzgojena v slovenskih šolah, vzgaja pa se v delu in borbi proti tujemu imperializmu. Koroško-slovenska mladina

ne bo v tem boju nikoli popustila, borila se bo do končne zmage. Danes je njen boj proti strašnim metodam imperialistov prav tako trdovraten in zagrozen, kakor je bil oborožen boj v koroških gozdovih.«

Sledil je umetniški program. Pevski zbor XII. gimnazije v St. Vidu je zapel nekaj borbenih partizanskih pesmi, zbor koroških dijakov iz Radovljice in Kranja pa je zapel vrsto koroških narodnih pesmi.

Koroško mladino so pozdravili zastopniki kulturnega društva »Kajuh« in ji zadržili, da jih mladina nove Jugoslavije ne bo pustila osamljene v njihovem boju. Njihovim pozdravom in njihovem zadržilu se je z navdušenjem pridružila polna dvorana.

Kljub terorju uspele akcije grških partizanov

Radijska postaja »Svobodna Grčija« poroča o izgubah monarhofašističnih čet v času od 25. aprila do 26. maja letos. V poročilu je rečeno, da so imele sile atenske vlade v tem času 2042 mrtvih in 2748 ranjenih vojakov in oficirjev. Ujetih je bilo 231 vojakov. Med mrtvimi, ranjenimi in ujetimi monarhofašisti je 58 nižjih in višjih oficirjev.

Oddelki demokratične armade so zaplenili v tem času 435 pušk, 38 strojnih pušk, 52 puškomitraljezov, 6 strojnic, 12 minometalcev, velike količine municije in drugega vojaškega materiala. Razen tega so pri različnih diverzantskih akcijah oddelki demokratične armade razstrelili 7 železniških vlakov, 118 vojaških kamionov, 2 blindirana avtomobila, 9 tankov, 18 navalnih in 7 železniških mostov, porušili 3200 metrov železniške proge, uničili 95.000 metrov telefonskih in brzojavnih kablov, sestrelili 2 in poškodovali 4 sovražna letala.

Kljub protestom demokratičnega javnega mnjenja vsega sveta proti množič-

nim usmrčitvam grških rodoljubov postavljajo monarhofašistični vlastodržci še naprej napredne grške državljane pred nagla sodišča in jih streljajo. Tako so v Aleksandropulisu usmrtili dva grška rodoljuba, češ da sta delovala proti državi. V Kozani so usmrtili tri demokratične državljane, ker so podpirali pripadnike demokratične armade Grčije. Razen tega je naglo vojaško sodišče v Kozani obsodilo na smrt nekega poročnika monarhofašistične vojske in nekega državljana, ker sta vzdrževala stike s partizani.

Monarhofašistične oblasti so ustrelile v Tebah šest demokratičnih borcev, med njimi tri žene. Vojaška policija v Tebah je aretirala več oficirjev, med njimi tudi enega sanitetnega podpolkovnika. Organi Tsaldaris-Sofuliseve varnostne službe so aretirali 14 demokratov.

Po naši zemlji

Razkrinkati jih moramo do zadnjega

Vsaka mera je enkrat polna. Slovensko prebivalstvo občine Blato je trpelo od leta 1946 naprej pod šikanami OeVP-župana Valentina Paulitscha, ki je prakticiral zapostavljanje in gospodarsko izkoriščanje koroških Slovencev na grobo in z lažmi. Na občinskem uradu ni dobilo zavedno slovensko prebivalstvo nakaznic in kontingenta za obleko in obutev, za gospodarske in gospodinj-ske potrebščine. Zlonamernež in nestrpnost Paulitsch je šel tako daleč, da je z zaupnimi spremnimi pismi odbijal prošnje zavednih Slovencev pri okrajnem glavarstvu, češ da je prosilec »jugoslovansko usmerjen in da zaradi tega ne obstoja povoda, da se mu dodeli gradbeno dovoljenje«, ali pa da se »omenjeni ne priznavajo za Avstrijo in delajo proti Avstriji« in podobnimi motivacijami.

Gospod Paulitsch je mislil, da je kot oseba s tradicijo zagriženega Avstrofašista in kot župan, načelnik kmetijske zadruge v Pliberku in kot iniciator že ob njenem rojstvu prošle »Zveze Avstrijskih Slovencev« neomejen oblastnik v občini in da se mu bo s pomočjo sovrstnikov v »višjih službah« najprvo posrečilo, likvidirati v občini Slovence. V tej častihlepni pijanosti pa se je zaletel. Slovensko ljudstvo je že na občnem zboru kmetijske zadruge razkrinkalo, da se Paulitsch očitno bogati na račun združnikov, in izvolilo novi slovenski nadzorni svet. Da bi se na tem ne razkrinkal, je Paulitsch pritisnil na svoj »knof« in s pomočjo pajdašev na »višjih sedežih« razveljavil sklepe občnega zbora in izvolitev nadzornega sveta.

Prikriti resnice in razorožiti ljudstvo je danes že minuli način izvajanja oblasti. Slovensko ljudstvo se danes ne pušči več goljufati in varati. To pa Paulitsch ni vzel v račun. Njegova zaupna pisma so prišla na dan in ljudstvo je zvedelo za nje. »Veliki« oblastnik je pričel tajiti svoja dejanja in groziti ljudem s tožbo, dokler mu podžupan Lipe Žagar ni porinil pod nos še eno novo originalno »zaupno« pismo. Zato ga je skušal dolžiti tatvine aktov. Cela vrsta

Slovencev je morala na zasliševanje k žandarmariji, dokler se ni izkazalo, da so takšni zaupni akti Paulitscha naproščeni in dostopni na okrajnem glavarstvu v Velikovecu.

Pod Paulitschom so se začela majati tla in pričel je iskati uteho v opravičilu, da je dobil takšna navodila od deželne vlade v Celovcu. Številne nerednosti in nedostatki so prišli na dan. Med drugim je vzel v službo v občinskem uradu Valentina Korena, ki je gestapovski agent in kolaboracionist in ki ima na vesti izselitev, internacije in smrtne žrtve antifašistov iz Šmarjete. Če je dobil tudi za to navodilo od deželne vlade, tega Paulitsch še ni povedal. Kljub temu, da je kot župan že odstavljen, še vedno sedi na občinskem uradu ter zmerja in šikanira naše ljudstvo.

Take »rožce«, kakor je g. Paulitsch, je treba razkrinkati do zadnjega. Slovensko ljudstvo se ni borilo proti fašizmu in ga premagalo zato, da bodo na njegovi zemlji gospodarili naprej šovinistični elementi in nestrpnosti. V naših občinah imata edino pravico govoriti in ukrepati o svojih stvareh slovenski kmet in delavec. Prej ali slej bo moral g. Paulitsch podati tudi poročilo in obračun o svojem »vzornem« delu v kmetijski zadruzi. Naše ljudstvo se je naučilo v krvavi borbi proti fašizmu boriti se in braniti svoje pravice. Zato ne bo in ne more mirovati prej, dokler ne bo razgaljena poslednja krivica in dokler ne bo dosežen poslednji cilj naše borbe.

Primer Paulitscha nas med številnimi drugimi uči, da je treba obračunati s škodljivci in zajedalci na naši narodni celoti. Paulitschi, Ferlitschi in Wedeni-gi ne smejo in nimajo nobene pravice, gospodovati in diktirati našemu ljudstvu ter ga psovati z izdajalci, kajti njih življenjepis je od prve do zadnje besede izdajstvo delovnega ljudstva.

mного pretrpela s strani teh nasilnežev. Kljub njeni starosti se ni pustila premo-titi z lažljivo propagando, verovala je v zmagajočo pravico in prepričana je bila, da bo tudi slovenski narod svobodno zadihal, da bo prišel tudi za naš še zatirani narod boljši čas.

V času nacizma se je morala večkrat zagovarjati pri gestapu, enkrat tudi zaradi tega, ker je verna žena škropila partizana, ki so ga ustrelili nacisti.

Ko so prihajali naši tovariši vsi izčrpani in bolni iz taborišč, je Travanjeva Mojca bila tista, ki je z vsemi močmi pomagala, kjer je le mogla. Z velikim veseljem je krasila grobove naših partizanov in se udeležila tudi vseh partizanskih pogrebov širom Slovenske Koroške.

Ni ji bilo usojeno, da bi dočakala svobodo, po kateri je tako hrepenela. Naj mirno počiva v domači slovenski zemlji, ki jo je nad vse ljubila.

VELIKA VES PRI ŠT. JAKOBU

Mi se le malokdaj oglasimo v našem listu, ker pač nismo navajeni dopisovati v časopise. Tudi pismena slovenšči-

na nam dela mnogo preglavice, v šoli nismo imeli možnosti, da bi se učili naše materinščine. Toda vseeno zelo radi beremo naš Vestnik, ki je res naš list, pi-san v našem jeziku in našem duhu.

Danes poročamo veselo vest, da smo dobili spet nov zvon za našo cerkev. Zadnji dve vojni sta nam vzeli že dva zvona in tako je sameval ostali zvon sam in zapuščen v zvoniku. Milo je donel po vasi in klical vernike v cerkev. Zdaj bo pa postalo zvonjenje spet veselo in doneče, ker mu bo pomagal novi težko pričakovani zvon.

V ta namen smo imeli veliko slavnost za našo vas. Z godbo smo pripeljali »novega klicarja« pred cerkev. Naš g. dekan in g. Dobernik sta zvon blagoslovila in z lepimi besedami potrdila slavnostni dan. Naši najmlajši so nastopili z deklamacijami, ki so se jih prav dobro naučili in posrečeno podali. Mladinke so zapele lepe pesmi in tako olepšale spored.

»Dvignil si se zvon zdaj v višave, zapoj nam ponosno v nižave!

Čez hrib in plan naj tvoj glas doni in vsak bo vedel, da pri nas zvoni.«

Omeniti moramo, da ta cerkvena slavnost domačim izzivačem in nacistom ni bila po volji. Očitno jim je bila trn v peti zaradi slovenskega petja in slovenskih govorov. Naš odgovor tem nestrpnostem se glasi: Minil je čas nacističnega nasilja. Tukaj živimo Slovenci, ki zahtevamo pravico do slovenske besede in slovenskih prirediteljev. Nočemo biti več zatirani, svobodno in enakopravno hočemo živeti ter uživati vse pravice, ki nam grejo kot enakopravnemu narodu.

ZAHVALA

Vsem, ki ste mojega ljubljene-ga, nepozabnega moža, nekda-njega izseljenca

Janeza Pečnik

p. d. Mikuča

spremili v tako velikem številu k zadnjemu počitku, najlepša hvala.

Prav posebna hvala pa našemu g. župniku Worniku in župniku z Drave za tolažilne besede, domačemu pevskemu zboru pa za žalostinke.

Lepa hvala tudi vsem izseljen-cem, ki so mu izkazali zadnjo čast.

Pečnica, dne 7. junija 1948.

Ana Pečnik

v imenu vseh žalujočih

Borba za Slov. Koroško v Londonu

Nikoli se niso nehali boriti za združitev z Jugoslavijo, in to niti pod pritiskom novih avstrijskih oblasti niti pod pritiskom britanske vojaške uprave na Koroškem, ki je šla celo tako daleč, da je zahtevala, naj odstopijo od svojih pravic za združitev z Jugoslavijo. Ko tej zahtevi niso hoteli ugoditi, britanska uprava ni dovolila koroškim Slovincem njihove politične stranke. Koroški Slovenci se morajo danes boriti celo za tiste nacionalne pravice, ki so jih že imeli v St. Germanski Avstriji in od katerih so nekatere obdržali celo pod nacističnim režimom vse do nacistično-avstrijske agresije proti Jugoslaviji.

Nato je poudaril, da je teza o tako imenovani nedeljivosti Koroške prav tako neosnovana. Dr. Bebler je izjavil, da je še naša delegacija v Svetu zunanjih ministrov v Moskvi, podpredsednik vlade Edvard Kardelj postavil to nevzdržljivo tezo na njeno prvo mesto. Dr. Bebler je nadalje dejal, da je treba pri določevanju avstrijske meje upoštevati sedanji etnični položaj, čeprav je ta že rezultat pritiska nemških okupatorjev. Jugoslovanska delegacija je tako mejo, odnosno etnično linijo, ki upošteva etnične otoke na obeh straneh, že enkrat predlagala. Tako bi ostale na obeh straneh približno enako močne manjšine, le jugoslovanska manjšina na avstrijski strani bi bila v rahli premoči.

»Mi smo, gospodje, objavili, da bomo postavili nove predloge glede južnih mej Avstrije,« je nadaljeval dr. Bebler. »Dejansko se je vlada FLRJ že pred nekaj

časa odločila, da stavi predlog o meji. Tak sklep je sprejela zato, da bi še enkrat pokazala globoko željo po miru s svojim sosedom in po miru sploh. Jasno je, da nova meja ne pomeni, da so bile naše prvotne zahteve pretirane ali neupravičene.

Prav nasprotno. Vse, kar smo zahtevali, je nesporno jugoslovansko ozemlje, to pa, kar sedaj delamo, je žrtev, ki smo jo napravili kljub naši pravici do tega ozemlja, ki smo ga že do sedaj zahtevali. Nova meja se loči od etnične meje na škodo Jugoslavije in slabi stališče principa ravnotežja — ravnotežja na škodo jugoslovanskih elementov in pušča v Avstriji okrog 85.000 Hrvatov in Slovencev, medtem ko ostaja v Jugoslaviji okrog 45.000 avstrijskih Nemcev. »Ozemlje, ki bi ga dobila Jugoslavija z novo mejo, vključuje 68 občin, izmed katerih jih ima 53 tako imenovane dvojezične šole, od 15 ostalih občin, kjer ni dvojezičnih šol, pa tvori 14 občin sektor Celovca, en del sektorja na jugoslovanski strani, ki je v znatni meri germaniziran. Ozemlje, ki ga zahteva FLRJ po novi meji, ni gospodarsko važno za Avstrijo, ker ne gre po njem nobena komunikacija, bodisi medpokrajinska bodisi mednarodna, niti ni na njem nobene industrijskega podjetja nacionalnega pomena. Površina zahtevanega ozemlja tvori okrog 2% površine Avstrije, prebivalstva pa je okrog 2% sedanje prebivalstva Avstrije. Omeniti moramo,« je dejal dr. Bebler, »da zahtevano ozemlje ustreza po novem predlogu sko-

raj popolnoma celovškemu bazenu« z mirovne konference v Parizu iz leta 1919, ki je sklenila, da se tam izvede plebiscit. S tem sklepom je konferenca priznala zemljepisno in gospodarsko možnost, da se odcepi ta bazen od ostale Koroške, pa tudi zelo sporni značaj avstrijske pravice do tega bazena.

Dr. Bebler je izjavil, da glede na to, da bi postala jugoslovanska manjšina, ki bi ostala v Avstriji, številčno močnejša, dobivajo zahteve vlade FLRJ, ki se opirajo na politične in kulturne pravice te manjšine, večjo veljavo.

O vprašanju reparacij od Avstrije je dr. Bebler poudaril, da škoda, ki jo je Avstrija prizadejala Jugoslaviji, ne obstaja samo iz množičnih pobijanj številnega prebivalstva, človeških žrtev med vojaškimi operacijami in materialnega opustošenja, za katera so odgovorne avstrijske okupacijske čete.

V tej politiki je zapopadana politika ropanja in izkoriščanja okupiranega jugoslovanskega ozemlja v prid avstrijskemu gospodarstvu, s čimer se je Avstrija obogatila.

»To, da nam nočejo priznati reparacij,« je dejal dr. Bebler, »bi potemtakem pomenilo ne samo opravičevanja okupatorjevih akcij, temveč tudi to, da bi prisodili okupatorju lastnino nad bogastvom s tem, da so spravili njegove žrtve na beraško palico. Politiko bi bilo to ohrabritev bivšega napadalca, kar bi bilo zelo usodno za bodoči mir v Evropi. To je tembolj točno, ker lahko sklepamo iz načrta pogodbe, ki ga vi, gospoda, izdelujete, da bi Avstrija dejansko prejela reparacije pod naslovom premoženja Nemčije ali nemških državljanov, od katerega so samo en del, in to z ve-

liko zakasnitvijo kompenzirali s plačilom Sovjetski zvezi. Tako, glejte, se spuščate in nevarnost, da bi bivši napadalec prejel reparacije in ozemlje od svoje glavne žrtve.

Jugoslovanski narodi, ki so toliko pretrpeli zaradi nemške in avstrijsko-nemške agresije in okupacije in ki so toliko pripomogli k zmagi zaveznikov, ker so žrtvovali 1.700.000 življenj in pretrpeli materialno škodo nad deset milijard dolarjev, ne morejo verjeti, da bi mogli njihovi zavezniki kaj takega naklepati.

Dr. Bebler je navedel dejstva o nadaljevanju germanizatorskega pritiska v Slovenski Koroški po vojni, kar je še en vzrok več, da vstraja vlada FLRJ pri svojih teritorialnih zahtevah. Poudaril je, da je posebno organizacija avstrijskih Nemcev iz dobe prve avstrijske republike, ki je svoje ime »Heimatsdienst« že večkrat menjala, še danes pod imenom »Zveza domovini zvestih južnih Korošcev« nadaljuje svoje germanizatorsko delovanje. Koroška vlada Hansa Piescha, prva vlada po porazu nacistov, je prevzela oblast direktno iz rok, nacističnega gauleiterja z obljubo in nalogo, da bo branila »svobodo nedeljive Koroške« in da »nikogar ne bodo preganjali zato, ker je bil član nacistične stranke.«

»Ta kontinuiteta,« je dejal dr. Bebler, »ni bila prekinjena niti takrat, ko je jugoslovanska vlada opozorila na to vprašanje. Predsednik koroške vlade je moral zato podati ostavko, a sedanji član Wedenig, član avstrijske delegacije, ki je prisoten in oba podpredsednika vlade, so člani iste vlade.

(Dalje)

Boj proti ogrčavosti goved

Ogrčavost spada med najvažnejše bolezni goved, ki jo povzročajo zajedalci in ki zmanjšuje koristnost in uporabo obolele živine. Najvidnejši znak ogrčavosti so podkožne otekline na hrbtu goveda, iz katerih izležejo črviči temnorjave barve — ogrci. Ogrci so ličinke govejih obadov in so goveji živini izredno škodljivi. Ogrčava krava zgubi na mlečnosti, mlade živali se slabo razvijajo in zaostajajo v rasti, sposobnosti za delo se občutljivo zmanjšajo in velikokrat je celo koža takih živali neuporabna. Primeri so tudi že nanesti, da je živina zaradi ogrčavosti poginila.

Ne bomo na dolgo opisovali razvoj obada in njegove vrste (veliki goveji in mali progasti goveji obad), hočemo samo pripomniti, da živi obad le kratko dobo, tri do sedem dni, roji v glavnem v mesecih juniju, juliju in avgustu. V tem času zleže svoja jajčeca na dlako goveda, prav blizu kože. Mlade ličinke, ki se izležejo iz teh jajčec, prodrejo v kožo in potujejo pod kožo naprej ter se končno kot dorasle in dozorele pojavijo pod oteklinami na hrbtu; navadno šele v mesecu februarju, včasih tudi že v decembru. Govedo zapuščajo te ličinke spomladi in tudi kasneje v zgodnjih jutranjih urah ali ponoči skozi široke luknjice v koži. Navadno padejo na tla in se zabubijo v nekaj urah. V bubi se razvije tekom 30 dni nov krilati goveji obad.

Znaki, posledice in škoda ogrčavosti so mnogoteri. Ličinke, ki prepotujejo celo telo, povzročajo nerednosti pri požiranju in prežvekanju, slinjenje in vodne otekline, včasih tudi napenjanje. Ličinke, ki se zadržujejo v maslobnem tkivu hrbtenice, povzročajo šepanje, ki je včasih tako močno, da žival obleži in ne more več vstati. Gnojne otekline na hrbtu, ledijih in križu z luknjicami 4 — 7 mm so najbolj viden pojav ogrčavosti. Te otekline povzročajo živalim pri paši in delu hude bolečine. Govedo zaostaja v rasti in razvoju, mlečnost krav se zmanjša včasih celo za 50%, ogrčasto govedo daje tudi slabše meso, koža, ki je preluknjana z ogrci, izgubi na vrednosti 10 do 50%.

Za zatiranje ogrčavosti še ni učinkovitih sredstev. Vendar bomo ogrčavost goved znatno zmanjšali:

1) če bomo stalno skrbeli za red in snago pri živini. Dnevno ščetkanje živine, posebno po nogah in spodnjih delih telesa, uniči veliko obadovih jajčec in ličink.

2) če ogrčastih goved ne bomo gnali na pašo prej, preden jim ne iztisnemo vse ličinke.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitler; odgovorni urednik: Franc Ogriš, oba Celovce, Salmstraža 6, uprava: Celovce, Volkermarkter Straße 31. Dopisi se naj pošiljajo na naslov: Celovce (Klagenfurt), Postamt 1., Postachilofach 272. Tiska: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.“, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

Potujoče, nedozorele ličinke uničimo z dobro dnevno masažo (ščetkanjem) po hrbtu, po ledijih in po križu. Dlako zmočimo pred ščetkanjem z milnico ali slano vodo. S ščetkanjem ličinke poginejo in otekline izginejo. Dozorevajoče in dozorele ličinke, ki so že pregrizle kožo, uničujemo s kemičnimi mazili in s stiskanjem ličink iz podkožnih oteklin.

Ličinko iztisnemo na ta način, da kožo okrog luknjice dobro raztegemo, da tako ličinka zleti skozi luknjico. Nikakor pa ne smemo iztiskati tako, da bi spravili iz kože samo posamezne dele ličinke, kajti pod kožo ostali deli bi nevarno vplivali na zdravje goveda. Ličinko

odstranimo tudi lahko s posebno iglo ali kvačko in s pinceto. Na ta način odstranjujemo ne samo že dozorele, temveč tudi še nedozorele ličinke. Z iglo, ki jo potisnemo v odprtino kvečjemu za 1 in pol cm, potegnemo zadnji kraj ličinke iz luknjice in ličinko potem izvlečemo s pinceto. Ličinke je treba sežgati.

Za uspešno zatiranje ogrčavosti goveje živine je potrebno, da to delajo vsi kmetje, ker samo na ta način jo je mogoče omejiti in s časom odpraviti, kar bo pomenilo tudi delno izboljšanje govedoreje.

(Po dr. Vodopivcu)

Tudi živini sonca in svobode

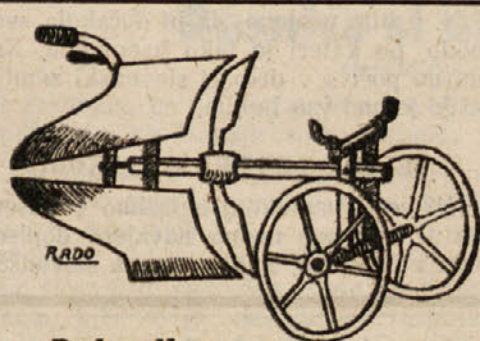
Kakor pri človeku, tako je tudi pri živali sonce, zrak in voda najboljši zdravnik. Živali, ki stojijo leto in zimo v temnih, nesnažnih in zatohlih hlevih brez sonca, pričnejo hirati in izgubljajo na teži. Celoten organizem prične pešati in postane sprejemljiv za najrazličnejše bolezni. Težki porodi so navadno posledica pomanjkanja sonca in možnosti gibanja živine.

Velike gospodarske važnosti pa so sonce, zrak in voda za svinje. Poletno tekališče je za svinje prav tako potrebno, kakor krma. Svinje, pred vsem mladi prašiči, potrebujejo sonca in tudi vode. Če jim primanjkuje sonca, podležejo raznim kostnim boleznim. Poletno tekališče svinj naj da svinjam tudi možnost kopanja v čisti vodi, da si očistijo kožo od blata in gnojnice, ki ovirata izločanje kože. Največjega pomena pa je gibanje na prostem za mlade puijske, da si okrepijo svoje kosti in da na prostem sami poiščejo potrebnih rudninskih snovi za rast in razvoj kosti. Opazujemo naše svinje, kako se rade sončijo in kako izrabijo vsako mlako, da bi se kopale v njej. Če hočemo imeti zdrave in močne svinje, jim moramo prav tukaj ustreči.

Poletna paša vseh domačih živali je

za njih zdravje nujno potrebna. S pašo prištedimo v gospodarstvu tudi delovnih moči, predvsem pa krme za zimske mesece. Zaradi tega so pašniki za vsakega kmeta neobhodno potrebni. Ta potreba bi se nedvomno lahko krila z obstoječimi pašniki, kateri so last fevdalnih grofov in kapitalistične gospode, ki jih zanemarija in izkorišča samo za svojo divjačino. Za zdrav razvoj in podvig živinoreje je samo ena pot: vsi pašniki morajo v roke kmetom, ki jih potrebujejo in jih bodo znali izrabiti in oskrbovati. Če mislijo gospodarstveniki v oblasteh drugače, potem delajo očitno proti interesom kmeta. Potem tudi nimajo pravice pošiljati policijo v njegov hlev.

Delno bomo zadostili potrebam naše živine po soncu in svobodi, če bomo pričeli uporabljati za pašo živine travnike, ki so razruvani od miši, črvov (podjedov) bramorjev itd., kjer kljub gnojenju trava slabo raste, predvsem nizka gosta trava. Takšnemu travniku ni druge pomoči kot, da ga za nekaj let ogradimo in uporabimo za pašnik, da živina zemljo pohodi in stlači. Ogradimo ga na tri ali štiri oddelke, da živina vsak oddelek čedno popase. Ograja je najcenejša in tudi najbolj praktična iz bodoče

Dobavlja:

stroje, motorje, poljedelsko orodje ter nadomestne dele, domače izdelke in vse otale gospodarske in gospodinske potrebščine

JUŽNOKOROŠKA GOSPODARSKA ZADRUGA

Poslovalnice so:

v Pliberku, Globasnici, Železni Kapli, Since vesi, St. Janzu, St. Jakobu v Rožu, Skoficah, Lipi-Vernbergu in v Podravljah.

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Že se je videl, kako poslednje dneve svojega življenja preživlja v sobi, v kateri je bila umrla mati. In z njim Katina. Ne bo pokopan za cerkvijo, poleg matere bo ležal, v Sušjuč. Moj Bog! Milo se mu je storilo, ko je gledal na pobočje, na katerem je preživel večji del svojega življenja. Potekali se trenutki tesnega molka. Vzdihihnil je, pogledal gosta in se grenko nasmehnil.

»Seveda bom zaprosil,« je rekel. »Res ne morem več.«

Glasi se je, kakor da je iz lastnega nagiba prišel do tega spoznanja in se odločil...

Naslednji dan je napisal prošnjo za upokožitev.

Pomlad je bila že v polnem razmahu, ko se je Čedermac poslavljaj od Vrsnika. Prošnja za upokožitev je bila naglo rešena. Temu se ni čudil. Zatiral je bridkost, ki mu je venomer vstajala iz duše. In res je kazal veder, nasmejan

obraz, ko se je pripravljaj za odhod. Nekateri tovariši so ga vabili v svojo bližino. Hvaležno je odklonil. Z bratom in nečakom se je domenił za dosmrtno bivanje v domači hiši. Sobo so mu hoteli preurediti, napraviti večja okna. Ne, rajši ne! Da kamra ne izgubi tistega posebnega vonja, ki ga je spominjal na mladost in na rodno grudo, h kateri se je vračal.

Sončnega dne, ko je bilo nebo čisto, brez oblaka, in je zemlja omamno dehtela, so prišli možje, da odnesejo pohištvo na vozove in ga po ovinku odpeljejo v Krnico. V hiši je bilo vse narobe, razmetano, Katina si je dala opraviti za žive in mrtve. Čedermac je vzel kroniko in odšel v zakristijo. Položil jo je na klečalnici in pokleknil. Zazrl se je v besede, ki jih je bil svoj čas že pisal. »Leta Gospodovega...« Čisto v slogu starih kronik. Zdrznil se je, vzel pero in napisal dogodek. V kratkih besedah, suho, kakor da piše o bolezni ali o po-

žaru, brez olepševanja, po resnici, kakor je on doživel. Prebral je še enkrat, se podpisal, zaprl knjigo in jo položil v predal. Sklonil je glavo in nepremičen zastrmel v grčo v lesu. Ni molil, ni razmišljal, trpel je. Bilo mu je, kakor da mu v bridkosti izgoriva duša.

Vrnil se je, tedaj je bila hiša že prazna, pustá, ostala je le Katina s košaro steklenine. Pa njegova palica je stala v kotu. Vzel jo je, se še enkrat ozrl po izbi, nato je z dihom stopil na klanec.

Najrajši bi bil tiho, neopazno zapustil vas. Pa so ga čakali, vsi so bili, še Špehonja, le Kljion je manjkaj; preselil se je bil v Lipe. Čakali so toplih besed, poslovnega govora. Ne, ne bom jim govoril. Saj bi tudi ne mogel, preveč ga je stiskalo za grlo. Njegova poslednja pridiga naj velja za poslovní govor. V gosti procesiji so ga spremljali do grape, kjer se je okrenil in jih blagoslovil.

»Zdaj pa hodite!« je rekel s trepetajočim glasom. »Bog z vami!«

In je odšel po stezi med gostim grmovjem, ne da bi se še enkrat ozrl. Pred njim je stopala Katina s košaro in se ves čas usekavala.

Sonce se je prelivalo skozi sveže zelenje in slikalo zlate lise na trate. Pelo

žice, katero pozneje lahko spet potrgamo in uporabimo za novi pašnik. V največjem času se uporabljajo tudi ograje z enovodno železno-žico, v katero vključimo električni tok. V svinjskih pašnikih je treba na takšno ograjo na več mestih razobesiti cunje ali kaj podobnega, ker svinje slabo vidijo in se rade zalegtijo v električni tok.

Janko Pečnik

Očistimo in razkužimo naše hleve

Sedaj, ko smo odgnali našo živino na pašo, moramo misliti tudi na čiščenje in razkuževanje hlevov. To izvršimo lahko v prikladnih dneh, ko zaradi dežja ali po dežju zunanjih del ne moremo opravljati.

Čez zimo se je nakopičilo v naših hlevih mnogo nesnage. Pajčevine prepredajo kote in za oko nedosegljive dele hleva. Prah krme in stelje se je vsedel na vlažnih stenah in pod jaslami živine. Zaradi tesnega zapiranja vrat in oken pozimi ni prišlo v hlev dovolj svežega zraka. V takšnem zraku so se pričele bohotno razvijati kužne kali, ki ogrožajo zdravje in razvoj naše živine. Da preprečimo izbruhe nalezljivih bolezni v naših hlevih, jih moramo spomladi in čez poletje razkužiti in sicer vse, goveje in konjske hleve, svinjake in kurnike.

Stroški za takšno čiščenje in razkuževanje so malenkostni in se delo vsekar izplača. Razkuževalnih sredstev, kakor vode, apna in pepela imamo doma dovolj. Zjutraj spustimo vso živino na prosto, v hlevih odpremo vrata na stežaj. S trdo metlo očistimo strop, stene, tla in korita, okna in vrata. Če je potrebno, vzamemo za odstranitev nesnage še strgala. Vse to skrbno pometemo skupaj in skupno s starimi trohlinami ali gnili deskami odstranimo s hleva in sežgemo. Ko smo tako očistili vse kote in špranžice, pričnemo z razkuževanjem.

Iz deset delov vode in dveh delov presejanega pepela skuhamo pepelni lug, ki naj se kuha vsaj dve uri. Z vročim lugom operemo vse predmete v hlevu, jaslí, korita, tla, stene, strop in jih pustimo, da se posušijo. Če nam dopušča čas, to delo še enkrat ponovimo. Nato pobelimo stene in strop z apnenim beležom, kateremu dodamo nekaj kreoline. Prav tako polijemo tla z apnenim beležem. Če smo dosledni, bomo ob tej priložnosti tudi pregledali našo živino, da ni garjeva ali ušiva in bomo tudi njo očistili.

Po takem čiščenju in razkuževanju bodo tudi hlevi spremenili svoje lice. Če bomo letno obdelali naše hleve in jih držali zračne in čiste, potem ne bomo imeli samo veselje do hlevov, temveč se bo tudi živina počutila v njih dobro in tudi najzahrbtnejše živinske bolezni, ki nam povzročajo v naših hlevih občutno škodo, bodo po malem izginile.

Nekaj pridnih rok in malo spretnosti in naš trud se bo gotovo izplačal. Poskusimo!

Blaž Singer

je iz trave, z dreves, iz grmovja, izpod neba, od vsepovsod, da je odmevalo in se prelivalo kot slapi cekinov. Pobočja Mije in Matajurja, ki so v zimi kazala gola rebra, so bila zagrnjena v zelenje in pisane barve.

Čedermac si ni mislil, da mu bo tako hudo, kot mu je bilo. Jezus, Jezus! Na vrhu obronka je znojen in upehan obstal in se ozrl. Pred njim je ležal Vrsnik. Cerkev, kaplanija, hiše med košatimi drevesi, ki so bila že odevela. Vse zeleno, pod soncem, ki je vsako jutro vzhajalo in vsak večer zahajalo, obsipalo z lučjo dobre in težke dneve. Trpka bojazen, preden je bil zaprosil za to mesto. Ni se mu uresničila. Prišlo je, česar ni pričakoval. Ne le Vrsnik, nad vso dolino, nad vse bregove, Slovenija! Beneška Slovenija! Siromašna, lepa zemlja, stokrat bičana in križana, ti in srca, ki te ljubijo. Ali res ne boš več, kar si bila? »Bog, ki si pravičen, ne daj tega, ne daj!« je zašepetal.

Ustnice so mu zadržtele, oči so se mu zameglile. Zemlja je izginila kot v mrču, z vso težo mu je legla na srce. Okrenil se je, izginil za gričeni, utonil v zelenju, v soncu, v plitjem petju.

KONEC